

Preponizni poslušni izvještaj o militarskim šumama slavne ličke graničarske pukovnije, koje leže uz morsku obalu austrijskog Primorja.

Taj dugački komad zemlje ličkih šuma leži na jadranskom moru u c. kr. austrijskoj Dalmaciji, koju prema podnevu (podne=jug op. pisca) graniči na mletačku Dalmaciju, prema istoku na ravno polje Like i Krbave (u originalu Licca und Carabavia op. pisca), prema sjeveru na otočku pukovnicu, a prema zapadu na more, kao i na uzki kanal, kojega sa jedne strane zatvara venecijski otok Pag.

Te šume leže u dubokim dolinama na najvišima kršnima bregovima, koje doline naliče više dubokim kotlovima (karst-trichter — svrtak, op. pisca) nego li dolinama.

U tim dolinama nalaze se doduše najljepša stabla, ali se k njima nemože prići radi dubljine uvala i strmenitosti bregova a i iskorišćivanje njihovo je vrlo teško i naporno jer se drvo, radi pomanjkanja puteva, mora iz jedne uvale u drugu prevlačiti preko vrlo strmih litica.

Toga radi nemože se iz tih gudura nijedno stablo neoštećeno izvući izuzam onih stabala, koja seljak iz njih iznese na svojim ramenima.

Te velike, prostrane i suvisle šume nisu obraštene samo sa drvećem jedne vrsti, nego su obraštene i napunjene raznolikim vrstima drveća kao: hrastom, javorom, brestom, jasenom, makljenom, bukvom, silnom množinom smreka, jelva, i lipa, koje su sječive i sposobne za brodogradnju i inu gradnju. Uz to drveće ima u njima i neizmijerna množina prastarog drveća, koje se više nemože za ništa drugo upotrijebiti, nego samo za trupce za pilenje raznovrstnih dasaka, te za vesla za male i velike brodove, kao i za dužice, šindru, za palenje ugljena i cjepanice, što kada bi se uredno izradjivalo, bi se moglo uz najveći probitak prodati u ces. kraljevske, kao i u tuđe zemlje (u prvom redu daske, dužice i vesla). Na taj način bi se šume očistile od prestarog drveća, koje priječi napredak mladika, a uz to bi se moralo sve upotrebiti, da se staro drveće odstrani, a mjesto njega da se sadi i uzgaja novi mladik, inače će s vremenom uzmanjkati građevnog drva, a i same će šume propadati očevidno, osobito ako seljak, taj graničar — soldat, bude smjeo kao i dosada na nevaljani način po svojoj slobodnoj volji u šumama gospodariti, te sad ovdje sad ondje puno stabala oboriti, koja on, ako nisu sposobna za njegovu porabu, pa makar bila i najzdravija, ostavi da leže i gnjiju, što strašno smeta mladiku.

Kano što se u tima, na moru ležećim šumama, ima obratiti osobita briga na hrastovinu, neće biti sgorega, da se u njima takodjer obustavi i

sječa drveća u opće, i da se svakako misli još i na sadnju mladog hrastovog naraštaja, pa stoga u bregovima Oštarska gora, Brušanska gora i Takalica (kaže se i Takalice, u originalu stoji Takalnica op. pis.), akoprem tude raste po izbor hrastovina za ravnu brodogradnju već sama od sebe, trebalo bi naročito nastojati oko toga, da se od godine do godine sadi mlado hrašće umjesto bukve, koja ondje sve više mah preotimlje.

Osobito bi trebalo paziti, da se pod zaštitom staroga drveća brani hrastov mladik od bure tako dugo, dok dovoljno neojača. Hrastici će se ondje vrlo brzo i u jako lijepa stabla razviti, jer je po tim brdinama u zemlji se nalazeći hranivi sok osobito hrašću prijatan, što se vidi i po samima, tamo se nalazećima stablima. Dostatnim umnožavanjem mogle bi se s vremenom ondje nedaleko mora imati lijepe hrastove šume, u kojima nebi nikada uzmanjkalo valjane gradje za brodove, dakako kad bi se obraćala dovoljna pažnja njihovoj pomladbi.

Naprotiv pako nebi se trebala za mostove u nutrašnjosti zemlje upotrebljavati uvijek baš hrastovina, nego bi se moglo, kao i u drugim zemljama, u tu svrhu upotrebiti drugo mekano drvo, kad ga i onako imade u izobilju.

Slično se ima i sa Podgorjem (u originalu se veli svuda Padgorje op. pis.) ili tako zvanim predjelom izpod brda, koji se tako zove radi toga, što leži izpod najveće gore Velebita (u orig. stoji Veleviz op. pis.), ili koji se tako zove toga radi, što se prostire izpod neprekidnog niza brda zvanih Catena mundi.

Taj predjel je, kako se kaže, još prije 80 godina bio obrašten najgušćom šumom, a sada mu je najveći dio goljet, te lišen zemlje i drveća radi neredovite i samovoljne sječe u prvašnja vremena. Tomu ogolećivanju doprinjeo je i ovdje vladajući vjetar sjeveroiztočnjak (bura op. pisca), koji je, jer nije bilo zapreka u prorodjenoj šumi, dobio maha, te je preostalo drveće s korenom izčupao, a zemiju odpuhao.

Kroz to je sav predjel opustio tako, da se ništa više neda uzgojiti na onom preostalom razpucanom kamenitom kršu.

Zato bi se uz ino moralo pobrinuti i za to, da se u Podgorju barem u buduće zasadi žir na onima mjestima, na koja je česta kiša i bura sanjela zemlju, a naročito u visokim uvalicama, da se tako i ova morska strana opet ošumi. Na tom zemljištu doduše neće tako brzo hrastova stabla narasti, niti će ona biti ravna i visoka, kao u drugima, za rasteenje hrasta prikladnijim predjelima, no to će zemljište bezdvojbeno dati barem grbavo drvo, koje se baš u Primorju za brodogradnju vrlo i traži.

Na taj način unapredilo bi se samo brodograditeljstvo, a pomoglo bi se i onom pustom, kamenitih litica punom predjelu, jer bi nakon što stabla

odrastu s njih svake godine otpadajuće lišće prekrilo i nagnojilo zemlju i jer bi s njih opadajući žir, bačen amo tamo vjetrom, sam od sebe naplodio te gole stijene. Tako bi se s vremenom po svoj prilici i sadanji najkrševitiji predjeli podpuno prekrili šumom. U ostalom bilo bi radi proizvodnje što bolje gradje i radi održanja šuma osobito nužno, da se ovdje a i u drugim predjelima mladiku pod starim stabaljem pomogne odstranjenjem staroga stabalja, koje svojim širokim krošnjama vlastiti naraštaj guši, nedajući da k njemu dolazi dovoljno zraka i vlage. Gdje nebi na gornji način mladik sam od sebe nastao, treba ga zametnuti sadnjom ili sjetvom sjemena, jer makar je ondje tlo još i kako mršavo i neplodno, sadnja će na njemu ipak uspjeti, samo ako se odabere odgovarajuća vrst drveća.

Želi li se od tako nastalih šuma imati po vremenu sjegurnu korist i dobru gradju, onda se mora nastojati, da se zabrani držati šumu uništavajuće koze, jer one nevjerojatnu štetu mladoj šumi nanašaju, buduć one ne samo da obrste pupoljke i vrhove mladih biljka, nego znadu i cijela stabalca uništiti.

Dozvoli li se tamošnjem žiteljstvu i nadalje držanje tog veoma štetnog blaga, neće se moći od njega podići valjana i neiznenakažena šuma.

Mora se priznati, da nije tako jednostavna stvar zabraniti držanje koza u Podgorju — koja se zabrana u ostalom mora vrlo oprezno provesti, — jer će bez koza, koje ondašnjim graničarskim kumpanijama daju tako rekuć jedinu hranu što ju imaju, biti život gorak i tegotan.

Oni imadu radi velike krševitosti tla, vrlo malo polja, na kom za njihove potrebe neraste dovoljno žita. Oni će morati mjesto koza zametnuti druge vrsti blaga, a to će im biti teško, jer će ga biti teško prehranjivati, buduć je listnata hrana sa tamo rastućega šiljastoga trnja (drača = *Paliurus aculeatus*. Op. pisca) za drugo blago tvrda, kisela i nehraniva.

Kada se ali žiteljstvo nauči držati drugo blago i bude li si dalo truda, da po brdskim pašnjacima i šumama skupi više sijena i krme za zimu, koja i onako, ako nepokošena vani ostane, svejedno sagnjije, tada će žiteljstvu to drugo blago biti koristonosnije, nego li koze.

No da se blago bude moglo u zimi i u noćno doba sklonuti od studeni i od bure, morali bi žitelji u buduće graditi stanove sa dobrim stajama za blago, a ono će, bude li tako dobro paženo, bezdvojbeno dati seljaku isto toliko, ako ne i više hrane i koristi, koliko i poštetljiva koza, koja se drži vani pod vedrim nebom, bez obzira na vrijeme i dobu godine, a bez da se timari.

Od tih štala imati će žitelji veliki probitak i za svoja gospodarska zemljišta, jer će imati za njih više gnoja, kojega sada neimaju.

K tomu bi se moralo žiteljstvu Podgorskih kumpanija dozvoliti, da ono na temelju zavedenog valjanog šumskog gospodarstva smije u sgodno i određeno vrijeme sjeći gradjevno drvo ne samo za svoju porabu, nego i za prodaju, uz predhodnu doznaku svakoga stabla, ali bi se ovo potonje drvo moralo predavati u drvena skladišta kod mora koja bi naročito u tu svrhu trebalo osnovati.

Da se žitelji obodre na taj posao trebalo bi ustanoviti cijene uz koje će se drvo u drvena skladišta primati, a odpadajuća cijena morala bi im se svaki put u gotovu odmah izplaćivati, dočim bi za dalnju prodaju imao skrbiti skladištar, što bi eraru i zemlji priličnu korist donijelo. Time će se šuma sačuvati od neredovite i samovoljne sječe, a ljudi će imati i sami korist od toga. Samo bi trebalo ljude podučiti, kako će drva iz šuma i dolina izvući što manje oštećena, i to laganije obaviti, nego po svojem dosadanjem težkom načinu izvažanja.

Primjećuje se, da su putevi, koji se ovdje „vlake“ zovu, do skrajnosti loši i neprohodni tako, da se njima jedva i pješice prolazi, a kamo li, da bi se po njima moglo izvažati teško drvo, ako se nepoprave. No to popravljavanje puteva stajalo bi jako puno, makar mnogi misle da nebi. Meni su okolnosti dobro poznate, pa znam, da bi taj popravak već stoga puno stajao, što bi ga izvadjao erar. Želi li se dakle imati po vremenu bez velikih troškova valjane izvozne puteve, biti će po mom mnijenju najbolje, da se graničarom primorskih kumpanija propiše, da se nasele u skupna sela, jer će se time poslužiti i samoj kumpaniji, koja će svoje ljude imati uvijek na okupu, a sela će obzirom na korist, što će ju imati od prodaje drva nastojati, da za sebe i svoje potomstvo izgrade valjane puteve i uzdrže ih u dobrom stanju. Dok se to neshude, dotle neće ni ljudi iz razštrkanih kuća ni čuvati šume, niti će praviti valjanih puteva, nego će dapače, videć, da se za njih nitko nebrine, nastojati još i puteve, makar ih izgradio i erar, uništiti, samo da ni drugi tko od njih ne bude imao koristi ni dobitka. Naprotiv pako, nasele li se žitelji u sela (comunitete), te dade li im se potrebno orudje, kao željezne batove, ćuskije i nješto baruta, koji alat bi oni mogli po malo odplaćivati, a s kojim bi mogli pećine s puteva izminati i odstraniti, to će i oni sami s vremenom nastojati, da budu imali bolje puteve.

Ovdje moram navesti, da u šumama ima puno visokog drveća, koje se mora izsjeći i upotrebiti, jer će inače bezkorisno propasti i sagnjiliti. To drveće sposobno je za daske, pa kako se raznovrstne daske u samoj zemlji uz dobru korist prodati mogu, to bi se moralo načiniti nekolicu pilana, od kojih će imati korist zemlja i njezin erar, graničari, a i same šume, koje će se od starog stabilja očistiti. One bi se morale načiniti po vještom pilaru na njemački način u dolini Takalice, gdje i onako nekolicu pilana imade.

Svaka pilana morala bi imati rezervoir, da bude imala vode za slučaj suše ili pomanjkanja vode, da se bude moglo uvijek i kroz ljeto pilati. Druge pile i to glavna pila sa dvije pile ima se načiniti na Košnom potoku, tik ceste, što vodi iz Karlobaga u Gospić na podnožju Oštarske gore, gdje i onako već stoji jedan mlin, kojemu nikad vode neuzmanjka. Budu li pile dobro naredjene i dobro nadzirane, moći će one godišnje nekoliko hiljada dasaka izrezati iz drva iz najbližih šuma, koje bi se s malim troškom dale izvesti u Bag, pogotovo kad seljaci iz Like idu i onako sa praznima kolima u Bag po sol.

K tomu navadjam za ove šume još i to, koliko u njima i u kojem districtu ima koje vrsti drveća, da li je ono sječivo ili prestaro i gdje se nalazi prema nacrtu, koji je ovom opisu priložen. Glede uporabe drva za brodove, zatim glede toga, za što se koje stablo upotrebiti može, kao i glede toga, koliko se godišnje može drveta trošiti, kako se s njim ima manipulirati i ono prodavati, te kako se ima zavesti šumski red, nisam htjeo ništa navadjati, jer će glede toga izjaviti se u tu svrhu određeni Waldmeister Franzoni, kao i graditelj brodova, koji je tamo prisutan bio, radi česa se u to nisam htjeo miješati, nego sam to njima prepustio.

Spomenuti Waldmeister Franzoni će tako i tako o tom svoje izvješće podnijeti, te naznačiti, koliko će se stabala moći godišnje užiti.

Opis šuma.

U kojem je uslijed godine 1764. izdane previšnje odredbe, prema nalazu na licu mjesta obširno po districtima opisano i izkazano, koliko u tima na 11 districta razdijeljenima, kraj mora se prostirućim šumama c. k. ličke graničarske pukovnije i u t. zv. Podgorju imade i kakovih vrsti stabala.

Prvi district: **Jasenova draga**. Ima za nju i više drugih naziva. Bila je preporna, a sada je zajednička c. kr. Ugarskoj i venetianskoj Dalmaciji. Omedjena je crtom od brda: Kurozeb (u orig. Kurasep), na Visibabu, Peć, Debeli Kuk, Terčelovac, Jandrina Poljana (u orig. Anderna poljana), Visočica, Vrata, Stap (u orig. Stab) i opet na Kurozeb. Površina joj je $1572\frac{1}{3}$ jutra à 1600□° te ima u njoj:

4 javora	po jut. ili na $1572\frac{1}{3}$ jut.	6299	stab.
1 brijest	"	1572	"
2 makljena	"	31440	"
100 v. i m. buk.	"	157233	"
20 grabića	"	31446	"
20 jelva	"	31446	"

Ukupno 141 stablo po jut. ili na 1572 $\frac{1}{3}$ jut. 259436 stab.

Sve ovo drvo nije za ništa drugo, nego za gorivo, izuzam jelva i bukava, koje se ali nemogu na more izvesti.

Drugi district: **Vel. i mala Samarska duliba** skupa sa Stolačkom dulibom ili takozvanom dolinom, koju zatvaraju brda Kurozeb, Visuljac, Peć, Debeli Kuk, Terčelovac, Jandrina poljana, Stenove struge, Ravni vrh, Klepetuša, Samar, Šiljevača, Nagoni Kuzi(?), Brdo kod Jezera, Veliki i Mali Stolac, Toplik, Bukovac, Saboina, Oštri Kuk i opet Kurozeb. Ima 5061 $\frac{1}{8}$ jutara i u njemu:

2 hrasta	po jut. ili na 5061 $\frac{1}{8}$ jut.	10122	stab.
9 javora	"	45550	"
6 jasena	"	30366	"
60 bukava	"	303667	"
100 jelva	"	556723	"

Ukupno 177 stabala po jut. ili na 5061 $\frac{1}{8}$ jut. 946428 stab.

Najviše tog drva je sječivo i sposobno za brodogradnju i drugu gradju, a ostalo samo za šindru i duge, te za ugljen i ogrijev.

Treći district: **Zovinačka i Ribnička draga**, obkoljena je bregovima Visočica, Kosa kod bunara i divoselskim livadama sve do kuće A, tada bregom Samar, Ravnivrh, Stenovestruge, Jandrina poljana i opet na Visočicu. Ima 2401 $\frac{3}{4}$ jut. i u njemu:

6 javora	po jut. ili na 2401 $\frac{3}{4}$ jut.	14407	stab.
120 m. i v. buk.	"	288210	"
50 jelva	"	120086	"

Ukupno 176 stabala po jut. ili na 2401 $\frac{3}{4}$ jut. 422703 stab.

U tom okružju ima gdje gdje i po koji brijest, jasen i smreka. Inače je drvo lijepo i sječivo i uporabivo za brodogradju, no najviše je sposobno za trupce za pilenje.

Četvrti district: **Draga ili Torine-Dovinovac i Crnika** obkoljena je brušanskim poljem i livadama, dolinom Takalice i bregovima Konjevac

(Konjovica, op. pis.), Borovac, Golo Brdo, Nagoni Kuzi (?), Šiljevača, Samar i opet na kuću A. Ima 2981 jutro i u njemu:

6 javora	po jut. ili na 2981 jut.	17886	stab.
120 bukava	"	357720	"
50 jelva	"	149050	"
Ukupno 176 stabala po jut. ili na 2981 jut.		524656	stab.

Ovdje ima i brijestova, jasena i smreka, ali pošto ih je malo nisu navedeni. Ostalo drvo uporabivo je kao ono u districtu trećem.

Peti district: **Ramino korito** (u orig. Vrameno korito) obkoljeno je brdima: Nagoni Kuzi(?), Golo brdo, Plan Dorovac(?), Baukovac, Veliki i mali Konjevac, Sadikovac, Sladovača, Vel. Konjsko, Vel. Bunar, Tampalovac, Hrastovac, Belo Ždrilo, Oštri Kuk, Biljevina, Razkrižje, Čopić stan, Toplik, Veliki Stolac, Brdo kod Jezera i opet Nagoni Kuzi. Ima 2083 jut. i u njemu:

15 hrasta	po jut. ili na 2083 jut.	31245	stab.
6 javora	"	12498	"
8 maklj.	"	16664	"
10 grab.	"	20830	"
90 bukava	"	187470	"
4 jasena	"	8332	"
2 lipe	"	4166	"
6 jelsa	"	12498	"
Ukupno 141 stablo po jut. ili na 2083 jut.		293703	stab.

Ovo drvo je većim djelom sječivo, a sposobno je za brodo- i ostalu gradju, naročito grbavi hrasti, koji se traže za brodogradju.

Šesti district: **Oštarska gora i dolina Takalice** okružena je Velikim i Malim Konjevcem, potokom u dolini Takalice, brdom Kozjakom, Razvršje, Ravna Metla, Lubiško brdo, Alaginac, Velika Basača, Sladovača, Vel. Sadikovac i opet Konjevac. Ima 1067 jut., te ima drva skupa sa drvećem u Takalici i na nekim zemljištima pod brdom Kozjakom, gdje su najviše za brodarsku gradju sposobni i sječivi mladi hrasti:

18 hrasta	po jut. ili na 1067 jut.	19206	stab.
8 javora	"	8536	"
130 bukava	"	138710	"
2 graba	"	2134	"

35 jelva	"	37345	"
Ukupno 193 stabla po jut. ili na 1067 jut.		205931	stab.

Ovdje se mora naročito primjetiti, da jedino u ovom predjelu ličke pukovnije ima najbيرانijeg i najljepšeg, a za sječū dozrelog ravnog drveća za brodogradju kao i najveći broj hrastova, jer baš ovdje ima najviše i najboljeg tla za uspijevanje hrasta, čega radi će se morah ovdje osobito misliti na sjetvu i sadnju njegovu.

Ostali dio districta Oštarska gora ima 1915 $\frac{1}{3}$ jut. i u njemu po vrsti drveća:

10 javora	po jut. ili na 1915 $\frac{1}{3}$ jut.	19153	stab.
2 graba	"	3830	"
150 bukava	"	287300	"
38 jelva	"	72782	"
Ukupno 200 stab. po jut. ili na 1915 $\frac{1}{3}$ jut.		383065	stab.

Ovdje je osobito dobro tlo, u kojem hrast osobito lijepo napreduje. Kada bi se ovdje zatrla bukva, koja preotimlje mah i zasadio žir, imali bi svojedobno krasnu hrastovu za brodogradju sposobnu šumu.

Sedmi district: **Trnovac kod Smiljana**. Okružuju ga počam od kuće A. bregovi: Spahin lug, Bukova glavica, Ljutača, Majanoč(?) glavica, Lipovac, Ljuti vrh, Jadača, Ravna Metla, Vel. Razvršje, Kozjak, Oštri Kuk, tada do sastavaka potoka Takalice i Košnjog potoka kroz Brušansko polje opet na kuću A. Ima u svemu 1513 jut., te ima svega drva izmedju Trnovca i Smiljana:

15 javora	po jut. ili na 1513 jut.	22695	stab.
5 jasena	"	7565	"
100 m. i v. buk.	"	151300	"
70 jelva	"	105910	"
Ukupno 190 stab. po jut. ili na 1513 jut.		287470	stab.

Od javorovine i bukovine mogu se kao i u Oštarskoj gori praviti vesla, a jelovina nije nego za daske, šindru i dužice.

U predjelu izmedju Ravne Metle, Kozjaka i Košnjog potoka, koji mjeri 1375 $\frac{7}{8}$ jut. imade:

2 hrasta	po jut. ili na 1375 $\frac{7}{8}$ jut.	2751	stab.
10 javora	"	13758	"
94 m. i v. buk.	"	129333	"

94 jelve	"	129333	"
Ukupno 200 stab.	po jut. ili na 1375 $\frac{7}{8}$ jut.	275175	stab.

K tomu još dodje predjel Mala Brušanska Kosa, koja leži izmedju Trnovačkog i Brušanskog polja, gdje ima $\frac{1}{3}$ visokog drva, a $\frac{2}{3}$ mladika. Ima 943 jutara i na njima:

66 mladi hrastova	po jut. ili na 943 jut.	62238	stab.
66 mladi bukava	"	62238	"
68 stari bukava	"	64124	"
Ukupno 200 stabala	po jut. ili na 943 jut.	188600	stab.

Ovdje ima i mladih breza, koje ovdje ubrojene nisu.

Osmi district: **Dabar**. Leži kraj sela Ledenika, te sastoji iz dolina: Mala Crna duliba i Cremušljivča draga, a zatvaraju ga brda: Bunar, Vel. Konjsko, Sladovača, Vel. Basača, Alaginac, Lubiško brdo, Ravna metla, Proplanak, Rusovac, Jazmakuša, Kuroseb, Došen plana, Kokir, Kuk kod Golog Brda, Golo Brdo, Budakovo Razvršje, Velinac, Kuk više Staništa, Krivo Korito, Mala Greda, Radeti Napred, Šepinac, Mostina, Budim i opet Bunar. Cijeli district obuhvaća 4852 jut. te ima u njemu:

2 javora	po jut. ili na 4852 jut.	9704	stab.
90 m. i v. buk.	"	436680	"
1 jasen	"	4852	"
80 jelva	"	388160	"
Ukupno 173 stab.	po jut. ili na 4852 jut.	839396	stab.

Ovdje bi se moralo izkazati više bukovih stabala i mladika, no to nije učinjeno radi toga, što je puno starih stabala zagušeno i što mladik radi bure ne može debljati kako treba, nego ostane tanak.

Deveti district: **Smrčka duliba**, okružena je brdima; Jadača vrh, Ljuti vrh, Lipovac, Karaušovica, Crna kosa sa kućom Matije Matijevića (u nacrtu stoji Martin M., op. pis.), brdom Jasenovac, Došen plana i opet Jadača vrh. Ima 5688 $\frac{3}{4}$ jut. i u njemu ima:

10 javora	po jut. ili na 5688 $\frac{3}{4}$ jut.	56887	stab.
-----------	--	-------	-------

5 jasena	"	28443	"
60 m. i v. buk.	"	341325	"
60 smreka	"	341325	"
5 ml. smreka	"	28443	"
60 jela	"	341325	"
<hr/>			
Ukupno 200 stab.	po jut. ili na 5688 $\frac{3}{4}$ jut.	1137748	stab.

U tom okružju ima vrlo lijepih smreka, koje bi valjale za jarbole za ratne brodove, a ima i raznovrstnog priraštaja mladog, pomješanog sa starim drvećem pod bregom Poparić i to: 383 $\frac{3}{4}$ jutra sa:

68 st. i ml. buk.	po jut. ih na 383 $\frac{3}{4}$ jut.	26095	stab.
60 smreka	"	23025	"
65 jela	"	24943	"
5 javora	"	1918	"
<hr/>			
Ukupno 198 stabala	po jut. ih na 383 $\frac{3}{4}$ jut.	75981	stab.

Blizu gornje i dol. Crne kose i Bužimskog polja te Medvedjaka ima visokog i mladog drveća, ali najviše ie mladika. Ima 1102 jut. i na njemu:

4 hrasta ml. i st.	po jut. ili na 1102 jut.	4408	stab.
6 javora	"	6612	"
120 bukava	"	132240	"
40 graba	"	44040	"
<hr/>			
Ukupno 170 stabala	po jut. ili na 1102 jut.	187300	stab.

Deseti district: **Velika crna duliba, Vel. Sundjer i Težakovac** okružen je brdima: Velinac, Budakovo Razvršje, Golo brdo, Kokir, Došen plana, Jasenovac, Laktinac, Vel. Sundjerski vrh, Vel. Šatorina, Deb. vrh, Visibaba, Stražbenica, Meralovac, Diminovac, Kurozeb, Dočka, Jedevica i opet Velinac. Ima 7512 $\frac{1}{2}$ jut. i na njima:

9 javora	po jut. ili na 7512 $\frac{1}{2}$ jut.	67612	stab.
100 bukava	"	751250	"
66 smreka	"	187812	"
25 jelva	"	495825	"
<hr/>			
Ukupno 190 stabala	po jut. ili na 7512 $\frac{1}{2}$ jut.	1502499	stab.

Iz toga districta može se puno jarbola i drva za križište izvesti, ostalo drvo nije za drugo upotrebljivo, nego za šindru, duge i za ugljen.

Jedanaesti district: **Crni padež, Bakovac, Mali Sundjer i Palež** okružen je brdima: Jasenovac, kućom Martina Matijevića, bregom B., te linijama: Pećina, Crni vrh, Prestriž, Oblaj ili Prosar Golić, kuća Dužić u Crnom padežu, Vel. Šatorina, Vel. Sundjerski vrh, Laktinac i opet Jasenovac. Ima 9335 jut. i u njima:

5 javora	po jut. ili na 9335 jut.	46675	stab.
70 m.i v. buk.	"	653450	"
59 smreka	"	550765	"
66 jelva	"	616110	"
<hr/>			
Ukupno 200 stabala	po jut. ili na 9335 jut.	1867000	stab.

Svuda se ovdje pokazuje mladika naročito u Vel. Potoku, Crnom padežu i Malom Sundjeru sva sila smreka, a još više ima te vrsti drveća za jarbole i križišta, no teško bi se ista mogla na more dopremiti radi dubokih uvala i kamenitih brda.

Konačno se ima još i **Podgorje**, koje je predjel izmedju najviših vrhunaca Velebita gore i morske obale. Ono je zatvoreno prema iztoku ležećima brdima Kurozeb, Oštri kuk, Saboina, Šaljev kuk, Toplik, Čopić stan ili zeleno Razkrižje, Bjeljevina, Oštri kuk, Belo Ždrilo, Hrastovac, Tampalovac, Vel. Bunar, Budim, Mostina, Šepinac tad preko karlovačke ceste na Radeti Napred, Mala greda, Krivo korito, Kuk više Staništa, Velinac, Jedevica, Kroz selo Pejakuša Dočka, Kurozeb, Diminovac uz otočku granicu na Punta Koromačina, te morem sve do Trstenice na veneciansku medju i to:

Predjel kod Porobjenika izmedju Trstenice i Bukovi dolci, koji obšire 266½ jutra i u njima:

40 hrasta	po jut. ili na 266½ jut.	10660	stab.
10 javora	"	2665	"
20 jasena	"	5330	"
30 graba	"	7995	"
30 makljena	"	7995	"
50 bukava	"	13325	"
10 lipa	"	2665	"
<hr/>			
Ukupno 190 stabala	po jut. ili na 266½ jut.	51635	stab.

Mladika kod Olovca i Bijelog brega ima 46 jut. i u njima:

80 hrastova	po jutru ili na 46 jutara	3680	stab.
60 graba	"	2760	"
40 makljena	"	1840	"
<hr/>			
Ukupno 180 stabala	po jutru ili na 46 jutara	8280	stab.

Predjel kod sela Šugarje, između Bukove kose i Toplika do Čopića stana ima 647½ jutara i na njima:

40 hrastova	po jut. ili na 647½ jut.	25900	stab.
10 javora	"	6475	"
30 jasena	"	19425	"
30 makljena	"	19425	"
30 graba	"	19425	"
60 bukava	"	38850	"
<hr/>			
Ukupno 200 stabala	po jut. ili na 647½ jut.	129500	stab.

Mladika kod Pavića Glavice i Razkrižja ima 59 jut. i na njima:

60 hrastova	po jutru ili na 59 jutara	3540	stab.
40 makijena	"	2360	"
40 grabova	"	2360	"
<hr/>			
Ukupno 140 stabala	po jutru ili na 59 jutara	8260	stab.

Predjel među selom Lukovo i Karlovažkom cestom ima 133 jut. i na njima:

70 ml. hrastića	po jut. ili na 133 jut.	10640	stab.
20 graba	"	2660	"
20 makljena	"	2660	"
<hr/>			
Ukupno 110 stabala	po jut. ili na 133 jut.	15960	stab.

Zadnji predjel između Karlovažke ceste i otočke granice od Karlobaga do brda Diminovca te do Porto Koromačina ima na više mjesta 84 jut. a k tomu karlovaška crkvena šumica 63 jut. ukupno 147 jut. i u njima:

60 hrastova	po jutru ili na 147 jut.	8820	stab.
-------------	--------------------------	------	-------

15 javora	"	2205	"
25 jasena	"	3675	"
30 makljena	"	4410	"
30 graba	"	4410	"
40 bukava	"	5880	"
<hr/>			
Ukupno 200 stabala	po jutru ili na 147 jut.	29400	stab.

Kod Gabić i Karaula ima mladika 347 jutara i u njima:

60 hrastova	po jut. ili na 347 jutara	20820	stab.
30 jasena	"	10410	"
20 graba	"	6940	"
20 makljena	"	6940	"
<hr/>			
Ukupno 130 stabala	po jut. ili na 347 jutara	45110	stab.

Moglo bi se misliti, da bi se ovdje u Podgorju, gdje ima tolika površina, a na njoj malo drveća mogla s vremenom odgojiti velika hrastova šuma, koja bi u svoje doba dala silu brodogradje; no ako bi tko tako mislio taj bi se varao, jerbo je u Podgorju zemljište puno puncato kamena i pećina tako, da se nigdje više stabala na njemu posaditi nemože, osim u malim dražicama i onim mjestima, gdje je bujica sanjela zemlje. Pa sve, ako bi se ondje hrašće težkom mukom i zasadilo, to bi silna bura i velika sunčana žega vrlo sprečavale njihov rast i osušila ih, jer nebi imale dostatno potrebnoga životnog soka. No zasadit se ipak mogu od bure i žege zaštićena mjesta, od kojih su njekoja u nacrtu označena sa slovom D, na kojima bi se uspješno mogao podići mladik.

Sumarni izvadak:

Svega prije opisanog i izračunatog drveća iz koga će se vidjeti: koliko ima ukupno i od kojih vrsti drveća u ovim u Primorju ležećim militarskim šumama ličke pukovnije. Ukupno ima drvljem obrasle površine 51433⁵/₁₂ jutara i na njoj stabala:

hrasta	214030	stab.
javora	361535	"
brijesta	1572	"
jasena	118398	"

makljena	93734	"
graba	148830	"
bukve	4526400	"
smreke	1131370	"
jelve	3081536	"
lipe	6831	"

Sve skupa: 9684236 stab.

Ima i breza ali one nisu unešene jer ih ima malo. Lijeske i za obruče sposobnog drva ima puno, no nisu ovamo uračunate jer se nebroje u veliko drveće.

Od svega toga drva upotrebljivo je i već sada sječivo za brodogradnju i drugu gradljiku kao i prestaro.

hrastova	13701	stab.
javora	56647	"
brestova	157	"
jasena	15975	"
makljena	13279	"
grabića	24461	"
bukava	1258512	"
smreka	250073	"
jelva	1106609	"
lipa	2749	"

Ukupno dobrog sječivog drva 2742163 stab.

Sig. v. Pierker
Ing. Major.